

Број ЕСПБ: 12

Услов: Нема

Циљеви завршног рада:

Оспособљавање студента за самостална филолошка и(ли) лингвистичка, као и књижевна истраживања у области румунског језика и књижевности.

Очекивани исходи:

Оспособљеност студента за самостална филолошка и(ли) лингвистичка истраживања у области румунског језика и књижевности.

Општи садржаји:

Завршни рад представља истраживачки рад студента у коме он примењује методологију истраживања у области филолошких и књижевних наука. **Увод, Теоријски део (опис корпуса, осврт на досадашња истраживања дате области, методологија истраживања), Преглед и анализа ексецерпираних грађе, Резултати, Дискусија, Закључак, Библиографија.**

Методе извођења:

Истраживачка метода, аналитичка метода, синтетичка метода, метод демонстрације, статистички метод.

Оцена (максимални број поена 100)

- Одбрана завршног (мастер) рада: 100 поена

Максимална дужина 1 страница А4 формата

Завршни рад ако постоји мора обавезно бити представљен у књизи предмета

Методика наставе румунског језика и књижевности

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: уписан I семестар мастерских академских студија

Циљ предмета:

Проширивање знања о комуникативном приступу у настави румунског језика уопште, развијање практичних вештина везаних за избор и израду језичког материјала. Упознавање проблематике учења ове дисциплине, овладавање терминологијом, упознавање технике и методе које се примењују на часу у циљу организовања предавања румунског језика и књижевности.

Исход предмета:

Студенти поседују вештине и знања за израду и примену комуникативних активности, владају стратегијама и техникама рада на часу активне (проблемске и интерактивне) наставе румунског језика и књижевности.

Садржај предмета

Теоријска настава:

Значај наставе Румунског језика и књижевности; Појам, предмет и задаци методике; Методика наставе румунског језика и књижевности (Методика и друге научне дисциплине, задаци наставе); Принципи наставе румунског језика и књижевности; Методе наставе румунског језика и књижевности; Карактеристике наставних метода и њихова примена; Организација дидактичког процеса учења румунског језика и књижевности у школи; Наставни план; Наставни програм; Уџбеници; Планирање дидактичке активности; Наставна средства; Лекција; Типови часова; Планирање и програмирање наставног градива из румунског језика и књижевности (Степен планирања и програмирања, начела планирања наставног градива из румунског језика и књижевности, наставничко планирање градива, припремање наставника за рад); Припрема за час; Праћење и вредновање ученичког рада; Домаћи задатак (дугорочни, краткорочни, писмени састави); Слободне активности (форме, организовање и вођење секција): Школска документација.

Литература

Илић, Павле. (2003). *Српски језик и књижевност у наставној теорији и пракси*. Нови Сад: Змај.

Marcuşanu, I.; Dumitru, V.; Marcuşanu, E. D. (2002). *Limba română pentru educatoare, învățători și profesori – ghid metodic*. Bucureşti: Editura Didactică și Pedagogică.

Николић, Миља. (1999). *Методика наставе српског језика и књижевности*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Parfene, Konstantin. (1999). *Metodica studierii limbii și literaturii române în școală*. Bucureşti: Polirom.

Историја румунског књижевног језика

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Уписане мастер академске студије

Циљ предмета

Упознавање студената са пореклом румунског књижевног језика и његовом дијалекталном базом; оспособљавање студената да препознају и сврстају најзначајније књижевне текстове у различите епохе развоја румунског књижевног језика, упознавање са настанком и развојем норми стандардног румунског језика од настанка до прве половине 19. века, као и оспособљавање за вредновање језика и стила „старих“ румунских писаца.

Исход предмета

Студенти су упознати са пореклом румунског књижевног језика, познају његову дијалекталну базу, препознају и сврставају најзначајније књижевне текстове у различите епохе развоја румунског књижевног језика, упознати су са нормама стандардног румунског језика од настанка до прве половине 19. века и вреднују језик и стил „старих“ румунских писаца.

Садржај предмета

Теоријска настава

Одређење и концепт термина *румунски књижевни језик*; периодизација историје румунског књижевног језика; порекло и дијалектална база румунског књижевног језика; почеци румунске писмености; опште карактеристике првих писаних текстова на румунском језику – фонетске, морфолошке, лексичке, синтаксичке карактеристике; опште карактеристике текстова насталих у периоду 1640-1780: *Cazania mitropolitului Varlaam*, *Noul Testament de la Bălgrad*, *Psaltirea lui Dosoftei* (1673), *Biblia de la București* (1688), *Didahiile* lui Antim Ivireanul; значај и допринос молдавских хроничара развоју румунског књижевног језика: Григоре Уреке, Мирон Костин, Јон Некулђе; мунтењски хроничари; Димитрије Кантемир; турски и неогрчки утицаји на развој румунског књижевног језика; период транзиције из старог у модерно доба; Ердељска школа.

Практична настава

Проучавање текстова и литературе о пореклу и о теоријама о настанку румунског књижевног језика и обрада текстова, у циљу развијања критичког размишљања, препознавања и сврставања најзначајнијих текстова у одговарајућу епоху, праћење тока развоја норми стандардног румунског језика до 19. века и вредновање стила „старих“ румунских писаца.

Литература

Gheție, Ion (1978). *Istoria limbii române literare: privire sintetică*. București: Editura Științifică și Enciclopedică.

Ivănescu, George (1989). *Studii de istoria limbii române literare*. Iași: Junimea.

Munteanu, Ștefan & Vasile Țâra (1983). *Istoria limbii române literare: privire generală*. București: Editura Didactică și Pedagogică.

Rosetti, Alexandru & Boris Cazacu (1961). *Istoria limbii române literare (vol.1). De la origini până la începutul secolului al XIX-lea*. București: Editura Științifică.

Продубљене студије румунске књижевности

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Уписан студијски програм Румунски језик и књижевност

Циљ предмета

Усвајање актуелних књижевних метода истраживања; истраживање румунске културе и књижевности у европском контексту; интерпретација текстова; аргументовање и критичко размишљање о датом књижевном материјалу.

Исход предмета

Студенти знају актуелне књижевне методе истраживања, сами почињу истраживање румунске културе и књижевности у европском контексту, знају да интерпретирају дате текстове као и да аргументују и критички размишљају о датом књижевном материјалу.

Садржај предмета

Теоријска настава Правци, програми, представници и велики ствараоци у 20.веку. Развој способности компарације и анализе различитих типова текстова; преглед традиционалних тумачења текстова; идентификовање специфичних карактеристика песничког језика. Румунски роман и румунска новела (развој и типови романа и новеле). Румунска књижевна критика и есеј. Фантастика у румунској књижевности. Румунски модернизам. Авангарда. Експресионизам. Футуризам. Дадаизам. Конструктивизам. Надреализам. Неомодернизам. Румунска књижевност у егзилу. Књижевне и естетске доктрине специфичне постмодернизму.

Практична настава:

Интерпретација текстова; аргументовање и критичко размишљање о датом књижевном материјалу.

Литература

1. Călinescu, Matei (1995). *Cinci fețe ale modernității: modernism, avangardă, decadentă, kitsch, postmodernism*. București: Univers.
2. Fridrih, Hugo (2003). *Struktura moderne lirike: od sredine 19. do sredine 20. veka*. Novi Sad: Svetovi.
3. Manolescu, Nicolae (1999). *Arca lui Noe*, Ed. Gramar, 1999.
4. Marino, Adrian (1997). *Moderno, modernizam, modernost*. Beograd: Narodna knjiga-Alfa 8.
5. Petrescu, Ioana Em. (1993). *Ion Barbu și poetica postmodernismului*. București : Cartea Românească.

Методологија научно-истраживачког рада

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 4

Услов: -

Циљ предмета

Циљ курса је да укаже на теоријско-методолошке специфичности истраживања различитих социјалних појава, релевантних за медије, на потребу систематског интердисциплинарног приступа самом проблему.

Исход предмета

Студенти у току дипломских академских студија треба да стекну знања о методологији научног истраживања и науче да их користе у научноистраживачком раду. Упознавање са различитим социјалним појавама допринеће квалитетнијем обављању новинарског посла.

Садржај предмета

Теоријска настава

Курс чине следеће наставне јединице: основни принципи и методе научноистраживачког рада; критерији за избор узорка; планирање истраживања; квантитативне и квалитативне методе; посматрање; социометрија; научни разговор; телефонска анкета; биографски метод; визуелна социологија; демографски приступ. Примена научноистраживачких метода у изучавањима села.

Практична настава

На часовима практичне наставе студенти ће, у сарадњи са наставником, урадити самосталан истраживачки рад чије ће резултате презентовати у облику семинарског рада.

Литература

1. Богдановић М. (1981): *Квантитативни приступ у социологији*, Службени лист СФРЈ, Београд, стр. 13-44; 123-128
2. Богдановић М. (1993): *Методолошке студије*, Институт за политичке студије, Београд, стр. 121-178
3. Брезник Д. (1972): *Демографски методи и модели*, Институт друштвених наука, Београд, стр. 104-117
4. Гуд В. и Хет П. (1966): *Методи социјалног истраживања*, Вук Караџић, Београд, стр. 174-218; 279-295
5. Милић В. (1996): *Социолошки метод*, Завод за издавање уџбеника, Београд, стр. 431-529; 679-711
6. Pauwels, L. (2010): Visual Sociology Reframed: An Analytical Synthesis and Discussion of Visual Methods in Social and Cultural Research, *Sociological Methods & Research*, vol. 38, 4: pp. 545-581.
7. Шљукић, С. (1998): Између тимског рада и самосталности истраживача, *Луча*, XV/1-2, 44-53
8. Шљукић, С. (2012): Промене у друштвеној структури пољопривреде: шаргарепа без штапа, у *Промене у друштвеној структури и покретљивости*, Филозофски факултет Нови Сад, стр. 422-437

Техника научно-истраживачког рада

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 4

Услов:

Циљ предмета

Циљ овог предмета је да се студенти упознају са техником истраживања и писања стручних (мастер) и научних (докторских) радова.

Исход предмета

Оспособљеност за самостално прикупљање грађе, трагање за документацијом и писање стручних и научних радова.

Садржај предмета

Теоријска настава.

Избор и формулисање теме научног рада. Рад у библиотекама и архивима. Националне библиотеке и важнији архиви. Библиографије: азбучна/абecedна, хронолошка, ауторска, предметна, дескриптивна, елементарна, селективна, критичка, персонална, примарна, секундарна, реферативна, препоручена. Библиотечки каталози. Базе података. Општи и посебни приручници. Извори: рукописна и штампана грађа. Избор и коришћење литературе и грађе. Састављање библиографије за одређен рад. Рукопис научног дела. Организација и распоред прикупљене грађе. План и концепт рада, коначан текст. Документарна подлога рукописа: цитати, фусноте, регистри и друге врсте прилога. Техничка обрада рукописа. Транскрипција и транслитерација текста. Презентација и/или одбрана рада (магистарске и докторске тезе).

Практична настава.

Формулисање теме научноистраживачког рада. Образложење теме и план рада. Састављање хронолошке и абecedне (азбучне) библиографије. Вежбе у Библиотеци Матице српске. Рад у виртуелној библиотеци. Анализа и ексцерпција грађе из примарне и секундарне литературе.

Литература (одабрана поглавља):

1. Шамић, Мидхат, *Како настаје научно дјело*, Сарајево : Завод за издавање уџбеника, 1968
2. Михајлов, А. И., Гиљаревскиј, Р. С., *Увод у информатику / документацију*, Загреб : Реферални центар Свеучилишта (избор), 1984
3. Еко, Умберто, *Како се пише дипломски рад*, Београд : Народна књига – АЛФА. 2000
4. Клеут, Марија, *Научно дело од истраживања до штампе: техника научноистраживачког рада*, Нови Сад: Академска књига, 2008

Студијски истраживачки рад у функцији израде завршног (мастер) рада

Статус предмета: О

Број ЕСПБ: 12

Услов: Нема

Циљ предмета

Оспособљавање студента за истраживања у области румунског језика и књижевности и писање завршног рада.

Исход предмета

Оспособљавање студента за истраживања у области румунског језика и књижевности и писање завршног рада.

Садржај предмета

Студијски истраживачки рад обухвата све облике наставе који су у функцији непосредног оспособљавања студента за истраживање и израду завршног рада. Студент се кроз наставу оспособљава да практично примени методе и технике лингвистичких и филолошких истраживања, у зависности од предмета анализе и врсте истраживања (теоријска истраживања,

корпусна истраживања, теренска истраживања, експериментална истраживања). Дефинисање предмета истраживања и у складу с тим избор одговарајуће методе. Дефинисање принципа формирања корпуса и ексцерпције, тј. прикупљања грађе. Прикупљање и коришћење релевантне литературе, дискусија о литератури. Коришћење извора. Теоријски оквир истраживања. Дефинисање структуре рада: Увод, Теоријски део (опис корпуса, осврт на досадашња истраживања дате области, методологија истраживања), Преглед и анализа ексецерпираних грађе, Резултати, Дискусија, Закључак, Библиографија.

Литература

У зависности од теме завршног рада ментор одређује основну литературу. Студент је проширује током студијског истраживачког рада и у договору с ментором укључује у списак литературе.

Методика наставе румунског језика и књижевности – стручна пракса

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: Положен испит из предмета: Методика наставе румунског језика и књижевности

Циљ: Стицање практичног искуства и проширивање знања о комуникативном приступу у примени стечених знања из Методике наставе румунског језика и књижевности. Развијање практичних вештина везаних за избор и израду језичког материјала, упознавање са стратегијама и техникама рада на часу у циљу организовања интерактивне наставе у предавању румунског језика и књижевности, односно у самосталном раду на реализацији свих циљева и задатака, код ученика основне школе или гимназије, са којима се ради на румунском језику.

Очекивани исходи: Овладавање поступцима за припрему и реализацију усмерених активности (односно програмских циљева, задатака и садржаја) са ученицима основне школе или гимназије, са којима се ради на румунском језику, из васпитно-образовне области: Методика наставе румунског језика и књижевности. Студенти су савладали и упознали проблематику учења ове дисциплине, овладали су терминологијом, упознали су технике и методе које се примењују у предавању румунског језика и књижевности.

Садржај стручне праксе:

Педагошку праксу чине вежбе које се обављају у основној школи и гимназији кроз конкретан практичан рад (израдом писане припреме и њеном реализацијом у раду са ученицима у основној школи и гимназији, тј. реализацијом усмерених активности из васпитно-образовне области: Методика наставе румунског језика и књижевности – стручна пракса, уз обавезне консултације са професором-ментором и професором методике. Сваки студент треба да реализује стручну праксу, бар две вежбе из различитих програмских садржаја и у различитим узрасним одељењима, уважавајући план рада основне школе или гимназије, односно професора-ментора (5 радних дана опсервације +1 самостални час - испит).

Број часова, ако је специфицирано:

Остали часови – 4

Методe извођења наставе: Педагошка пракса и консултације из Методике наставе румунског језика и књижевности.

Оцена знања (максимални број поена 100)

Предиспитне обавезе	Поена	Завршни испит	Поена
уредно похађање наставе	10	усмени испит	70
активност у току наставе	20		

Евалуација школе

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: нема

Циљ предмета: Упознавање студената са савременим теоријским, истраживачким и практичним аспектима школске евалуације; Оспособљавање студената за самостални и тимски рад у планирању и реализацији основних облика евалуације у школи.

Исход предмета: Разумевање савременог концепта и система евалуације квалитета у образовању; Познавање принципа и компоненти евалуације, традиционалних и нових модела, облика, метода и техника евалуације у школи; Оспособљеност за проверавање и примену образовних стандарда, креирање индикатора квалитета и инструмената за евалуацију школе; Компетенције за самостални професионални и тимски рад у школској пракси на планирању, реализацији, анализи, интерпретирању, извештавању и презентовању резултата интерне и екстерне евалуације.

Садржај предмета: Основни појмови и компоненте школске евалуације; Развој савременог концепта школске евалуације; Стандарди квалитета и образовни индикатори у евалуацији школе; Модели школске ефективности; Евалуативни приступи – системни приступ; Савремене форме евалуације школе; Курикуларна евалуација; Евалуација у односу на циљеве програма; Критеријуми евалуације (програми, процеси и актери); Развој евалуативног система и планирање специфичних аспеката школске евалуације; Школска самоевалуација; Методе, технике и инструменти евалуације; Интерпретација резултата евалуације и унапређивање васпитно-образовног рада школе; Национални модел школског развојног планирања и школске самоевалуације; Пројектовање нацрта евалуационог истраживања.

Литература: 1.Евалуација школе – збирка текстова (ур.) Ђукић, М.,Ђерманов, Ј. (2006); 2.Scheerens, J.& Bosker, R.(1997). *The Foundations of Educational Effectiveness*.London:Pergamon; 3.Cohen, M. (1985). Introduction to the special issue on policy implementations of effective schools research. *Elementary School Journal* (85), 277-279; 4. MacBeath, J. E., & Mortimore, P. (2001). 5. Improving School Effectiveness. Maidenhead: Open University Press; 6. Swaffield, S with Jones, J, 2004, *Critical Friendship*. In FORM, Cambridge, LfI: The Cambridge Network; 7. Portin, B, Beck LG, Knapp M & Murphy J, 2003, *Self-reflective Renewal in Schools*, Westport, Wisconsin, Praeger; 8. European Commission (2004). *Evaluation of schools providing compulsory education in Europe*, Eurydice; 9. Hopkins, D., Harris, A., Stoll, L. and Mackay T. (2011). School and System Improvement: State of the Art Review , International Congress of School Effectiveness and School Improvement, <http://www.icsei.net/icsei2011>. 10.Halmi, A.(2009). Programi evaluacije i evaluacijska istraživanja u društvenim znanostima. Jastrebarsko: Naklada Slap, (odabrana poglavlja).

Каријерно вођење

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: нема

Циљ предмета: Упознавање студената са савременим теоријама и моделима каријерног вођења као друштвене и педагошке делатности; Стицање знања о новој парадигми каријерног вођења као доживотног процесу оспособљавања појединца било ког узраста да идентификује сопствене способности, компетенције, интересовања, овлада вештинама доношења одлука, и разуме потребу личне проактивности и пружања одговорности за властити развој и управљање каријером; Стицање компетенција за самосталн и тимски рад у планирању, управљању и евалуацији пројеката и образовних програма каријерног вођења у институцијама формалног и неформалног образовања на локалном, регионалном и националном нивоу.

Исход предмета: Познавање и критичко разумевање традиционалних и савремених приступа управљања каријером. Разумевање комплексности односа глобалног контекста тржишта рада и образовања из перспективе доживотног учења и управљања каријером на индивидуалном и организационом нивоу. Способност и компетенције за пројектовање, имплементацију и евалуацију програма у свим значајним доменима каријерног вођења.

Садржај предмета *Теоријска настава:* Каријерно вођење (појам и задаци); Традиционално и модерно схватање каријере-од линеарног хијерархијског напредовања у професији ка вишесмерном динамичном каријерном систему; Развојна димензија каријере на индивидуалном и организационом нивоу и ново значења каријерног успеха (психолошки уговор, запошљивост vs. запослење) Модели и теорије развоја каријере; Управљање каријером у различитим животним циклусима. Детерминанте и чиниоци (индивидуални и социјални) обликовања, развоја и управљања каријером; Интеракција између управљања каријером и континуираног образовања; Промовисање и развијање каријерног вођења у високошколском образовању (таленти, вештине лидерства, професионално самопредстављање);

Вежбе: Анализа стратегије каријерног вођења и саветовања: примери развијених земаља ЕУ и национална стратегија Републике Србије; Проблемско излагање и академска дискусија студената на одабрану тему. Израда идејног пројекта каријерног планирања уз примену техника мерења и самопроцене професионалних интерес(овања) и вредности.

Литература: 1. Amundson N.E., Harris-Bowlsbey, J., Niles, S. G. (2010). *Osnovni elementi karijernog savetovanja – Proces i tehnike*, Beogradska otvorena škola; 2. Baruch, Y. (2004). Transforming careers: from linear to multidirectional career paths, Organizational and individual perspectives. *Career Development International*. Vol. 9 No. 1, pp. 58-73; 3. Noble, K., McIlveen, P. (2012). Being, Knowing, and Doing: A Model for Reflexivity in Social Constructionist Practices Chapter 8. pp. 105-114. In: *Social constructionism in vocational psychology and career development*. Career Development Series, 4, [eds. McIlveen, Peter and Schultheiss, Donna E.]. Rotterdam: Sense Publishers; 4. Stead, G. B., Bakker, T. M. (2012). Self in Work as a Social/Cultural Construction Chapter 3. pp. 29-44. In: *Social constructionism in vocational psychology and career development*. Career Development Series, 4, [eds. McIlveen, Peter and Schultheiss, Donna E.]. Rotterdam: Sense Publishers; 5. Strategija karijernog vođenja i savetovanja u Republici Srbiji, (2010). Ministarstvo omladine i sporta Republike Srbije;

Дидактика даровитих

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: нема

Циљ предмета

Упознавање студената са концепцијама даровитости; Упознавање студената са различитим аспектима феномена даровитости; Упознавање студената са поступцима идентификације даровитости и са израдом програма образовања даровитих; Оспособљавање студената за разумевање сложеног феномена даровитости

Исход предмета

Од студента се очекује да на крају курса буде способан да: Успешно препознаје манифестације даровитости код ученика; Понуди упутства и смернице у раду са даровитима ради потпунијег остварења њихових потенцијала

Садржај предмета

Теоријска настава

Појмовно одређење даровитости; Савремене концепције даровитости и њихове импликације за педагошку праксу; Природа даровитости и њено мерење; Идентификација даровитости; Карактеристике понашања и развоја даровите деце; Образовање и васпитање даровитих ученика ; Вредновање образовне подршке за даровите ученике; Преглед истраживања о проблемима социјалног и емоционалног прилагођавања даровите деце и младих; Јавно мњење и даровитост; Однос наше средине према даровитима; Подстицање и развој даровитости у току процеса редовне наставе

Практична настава

Дискусија и излагање реферата о садржајима теоријске наставе, израда и презентација семинарског рада, вежбе

Литература

- обавезна:

- Георге, Д., (2003), *Образовање даровитих: како идентифицирати и образовати даровите и талентиране ученике*, Загреб: Едука
- Ђорђевић, Б. (2005), *Даровитост и креативност деце и младих*, Вршац: Виша школа за образовање васпитача
- Максић, С. Б. (1998), *Даровито дете у школи*, Београд: ИПИ
- Максић, С. Б. (1993), *Како препознати даровито дете*, Београд: ИПИ

- допунска:

- Будић, С., (2006), *Организација и карактер наставе као битна детерминанта унапређивања васпитнообразовног рада са даровитима, у: даровитост, интеракција и индивидуализација у настави*, Вршац, Виша школа за образовање васпитача, 241-248.
- Ђорђевић, Б. (1979), *Индивидуализација васпитања даровитих*, Београд: Просвета
- Sternberg. R., Davidson, J. E., (1986) , *Conceptions of Giftednes*, Cambridge; Cambridge University Press.
- Чудина-Обрадовић, (1990), *Надареност: разумијевање, препознавање, развијање*, Загреб: Школска књига

Стратегије ефикасног образовања

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: нема

Циљ предмета: Упознавање са теоријским основама и методичким аспектима овладавања савременим техникама и стратегијама успешног учења. -Упознавање са начинима подстицања стваралачке активности и самосталног рада ученика и студената;-Неговање партнерских односа у образовном процесу (дијалог, толеранција);-Развој компетенција за самоусмерено учење, технике активног слушања и ефикасног учења у функцији самообразовања;-Коришћење савремене информационо-комуникационе технологије у образовном процесу.

Исход предмета

Студенти ће након курса бити оспособљени за саморегулисано учење и примену стратегија ефикасног образовања; -Студенти ће упознати савремене трендове, нове образовне технологије и информационо-комуникационе технологије у образовању;- Развој комуникацијских компетенција у процесу кооперативних облика рада (тимови и сарадничке групе);- Повећавање професионалних компетенција будућих наставника за оспособљавање ученика за самостални истраживачки и стваралачки рад, оспособљавање за самообразовање, развој креативности и критичког мишљења.

Садржај предмета

Терминолошка и појмовна одређења доживотно образовање/учење, метаучење;- Концепти организације која учи и друштва које учи/друштва знања; -Нове информационо-комуникацијске технологије у концепту доживотног учења;-Савремени трендови, нове образовне технологије и образовни процес; -Стилови учења и когнитивни стилови; метакогнитивне стратегије учења; -Методика учења учења; -Учење као (интер)персонални процес; -Кооперативни облици рада – тимови и сарадничке групе; - Квалитет и евалуација образовног процеса.

Литература

- Gajić, Olivera (2006). Multimedia Suport of Problem based learning (PBL) in the high education, The Third International Conference of Informatics, *Educational Technology and New Meda in Education*, Proceedings of Papers, Sombor: Faculty of Education in Sombor, p. 128-135.
- Колс, М.-Вајт, Ч.-Браун. П, (2004). *Научите да учите*. Београд: Креативни центар.
- Gajić, O. (2007): Efikasnost visokoškolske nastave i metakognitivne strategije učenja studenata, u: *Evropske dimenzije promena obrazovnog sistema u Srbiji. Sistem obrazovanja u Srbiji u vertikali evropskih vrednosti*, Tematski zbornik, knj. 3 /*European Dimensions of Changes in the Educational System in Serbia. The education system in Serbia in the vertical of European values*,(ured. O. Gajić), Proceeding of Papers, Novi Sad: Filozofski fakultet, str. vol. 3: 189-207.

Квалитативна истраживања у педагогији

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: нема

Циљ предмета: разумевање епистемолошких претпоставки квалитативних парадигми у педагошко-

истраживачком раду, као и оспособљавање за самостално планирање и реализацију квалитативних истраживања у педагогији.

Исход предмета : оспособљеност за планирање и реализацију квалитативно усмерених истраживања на подручју васпитања и образовања, овладаност компетенцијама за критичко промишљање педагошке праксе и праћење стручне и научне литературе.

Садржај предмета

Теоријска настава: Епистемолошки плурализам у педагошким истраживањима; Квалитативне парадигме и

епистемолошки приступи у педагошким истраживањима; Претпоставке квалитативне истраживачке парадигме; Квалитативни нацрти педагошких истраживања и проучавања; Методе квалитативних истраживања; Етапе квалитативних истраживања; Квалитативни исказ, питање или хипотезе квалитативног педагошког истраживања; Перспективе квалитативних истраживачких нацрта; Акциона истраживања; Студије случаја; Анализа садржаја; Етнографска истраживања; Мрежа конструката; Анализа дискурса; Проблем анализе и обраде података квалитативних истраживања; Методолошка триангулација; Нова кретања у методологији педагошких истраживања: теорија хаоса, евалуацијска парадигма.

Практична настава: презентација студијског пројекта истраживања на предложеној или слободно изабрану тему везану за програмске садржаје.

Литература :

Банђур, В., Кундачина, М.(2004). *Акционо истраживање у школи*. Београд: Учитељски факултет.

Кнежевић Флорић, О., Нинковић, С. (2012). *Хоризонти истраживања у образовању*. Нови Сад: Филозофски факултет.

Халми, А. (2005). *Стратегије квалитативних истраживања у примењеним друштвеним знаностима*. Јастребарско: Наклада Слап.

Шевкушић, С. (2011). *Квалитативна истраживања у педагогији*. Београд: ИПИ.

Теорије моралног васпитања

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: нема

Циљ предмета

Упознавање студената са основним поставкама теорије моралног васпитања; Упознавање студената са циљевима и моделима моралног васпитања; оспособљавање за сагледавање моралног развоја и васпитања личности у социјалном контексту.

Исход предмета

Оспособити студенте за разумевање и критичко испитивање различитих полазишта о моралном развоју и васпитању; упознавање студената са могућностима примене научних сазнања из теорије моралног васпитања, пре свега у педагошком раду; проучавање и анализа васпитне праксе у школама и повезивање са теоријом моралног васпитања.

Садржај предмета

Теоријска настава

Морални развој као део целовитог развоја и васпитања личности. Теоријско-методолошки проблеми и приступи у истраживању моралног развоја и васпитања. Социјалне и моралне вредности. Проблем универзализације. Морална хетерономија и морална аутономија. Циљеви моралног васпитања. Фазе моралног развоја. Место и улога васпитних чинилаца (породице, вршњачке групе, школе) у моралном развоју. Садржаји, принципи и методе моралног васпитања. Модели моралног васпитања. Морално васпитање у програму васпитно-образовног рада школе. Начела израде програма моралног васпитања. Компаративна анализа теоријских полазишта у изучавању моралног развоја и васпитања.

Литература

обавезна: Гојков, Г., Стојановић, А. (2012). *Функција знања и моралност*. Вршац: Висока школа струковних студија за образовање васпитача "Михаило Палов"; Стојановић, А., (2008). *Методолошки приступи моралном васпитању*. Вршац: Висока школа струковних студија за образовање васпитача; Ђорђевић, Ј. (2002). *Морално васпитање – теорија и пракса*. Нови Сад: СПДВ; Миочиновић, Љ. (2004). *Морални развој и морално васпитање*. Београд: Институт за педагошка истраживања; Мирић, Ј. (2001). *Развој моралног мишљења*. Београд: Институт за психологију Филозофског факултета;

допунска: Ђорђевић, Ј. (1977). *Различити методолошки приступи у проучавању проблема моралног васпитања*. Београд: Просвета и Институт за педагошка истраживања; Мирић, Ј. (2001). *Развој моралног мишљења*. Београд: Институт за психологију Филозофског факултета; Поповић, Б. (1978): *Морални развој и морално васпитање*. Београд: Институт за педагошка истраживања; Поповић, Б. (1977). *Моралне вредности деце и младих и њихов развој*. Београд: Просвета.

Концепције и модели алтернативних школа

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: нема

Циљ предмета Упознавање студената са концепцијама и моделима алтернативних школа значајних за функционисање система алтернативних, приватних и државних школа; Пружање сазнања о педагошким решењима различитих модела алтернативних школа и могућностима примене неких од алтернативних покушаја у државним школама; Оспособљавање студената да анализирају и критички процењују концепције и моделе алтернативних школа у контексту културних, друштвено-политичких, идеолошких и економских прилика; Припремање студената за партиципацију у обезбеђивању квалитета педагошког рада.

Исход предмета Познавање концепција и модела алтернативних школа значајних за функционисање система алтернативних, приватних и државних школа; Препознавање и разумевање главних елемената одабраних модела алтернативних школа и оспособљеност за њихово упоређивање у односу на значајне карактеристике и разлике; Критичко разматрање и вредновање концепција и модела алтернативних школа у контексту културних, друштвено-политичких, идеолошких и економских прилика. Оспособљеност за примену одређених елемената васпитно-образовне праксе алтернативних школа, као и за стручно саветовање у процесу доношења одлука у погледу избора педагошке концепције.

Садржај предмета *Теоријска настава* Преглед концепција и модела алтернативних школа и њихова научна утемељеност; Темелне („fundamental” или „back-to-basics”) школе; Отворене школе; Слободне и демократске школе; „Round Square” школе; Спиритуалистичко образовање; Покрет школовања деце код куће с нагласком на модел „unschooling”; Школска пракса критичке педагогије; Конструктивистичке школе (Institut Beatenberg, PROTIC); Алтернативе у образовној политици; Школски избор, чартер школе и ваучер програми; Педагошки плурализам у државним школама; Развој политике школског избора.

Вежбе Стратегија и поступци практичног рада односе се на проблемско излагање студената, учење откривањем, расправу на унапред најављену тему и сучељавање мишљења. Израда семинарског рада на предложеној или слободно изабрану тему везану за програмске садржаје. Презентација семинарског рада.

Литература *Обавезна литература*: 1. Bertrand, Y. (2003). *Contemporary Theories and Practice in Education*. Madison, WI: Atwood Publishing; 2. Milutinović, J. (2011). *Alternative u teoriji i praksi savremenog obrazovanja: put ka kvalitetnom obrazovanju*. Novi Sad: Savez pedagoških društava Vojvodine; Vršac: Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov”. *Допунска литература*: Milutinović, J., & Zuković, S. (2011). Aktuelnost reformne pedagogije: model slobodnih i demokratskih škola. *Pedagoška stvarnost*, 57(5-6), 426–437; Milutinović, J. (2012). Obrazovanje za demokratiju: socijalni konstruktivizam i demokratsko obrazovanje u praksi. U O. Gajić (Ur.), *Kvalitet obrazovnog sistema Srbije u evropskoj perspektivi: zbornik radova. Knj. 2*, 49-60. Novi Sad: Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu.

Музејска педагогија

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: нема

Циљ предмета Упознавање са проблематиком и усвајање релевантних сазнања и тенденција развоја музејске педагогије код нас и у свету; Упознавање са теоријом и праксом васпитно-образовног рада у музеју; Оспособљавање студената за вођење играоница и радионица, као и употребу савремених метода, стратегија и технологија; Стицање знања, вештина и компетенција потребних за рад музејског педагога.

Исход предмета Познавање тенденција развоја музејске педагогије; Разумевање практичних импликација примене различитих теоријских перспектива у васпитно-образовном раду у музеју; Оспособљеност за креирање музејских образовних програма за различите категорије посетилаца; Оспособљеност за вођење радионица и играоница, као и употребу савремених метода, стратегија и технологија; Оспособљеност за стручни и професионални рад у музеју.

Садржај предмета *Теоријска настава* Образовна релевантост музеја; Развој васпитно-образовне функције музеја кроз историју и музејске педагогије; Музеј као место доживотног учења (трансформација музеја); Учење у музеју - учење базирано на музејским колекцијама; Теорије учења базиране на искуству и њихова примена у музејском контексту - Дјуијева теорија искуства, мишљења и учења, Пијажеова развојна теорија, Виготскова социо-културна теорија, Брунерова концепција учења; Гарднерова теорија вишеструких интелигенција; Стварање значења: нова парадигма учења у музеју; Теоријско-методолошка питања методике васпитно-образовног рада у музеју; Педагошко-методичке димензије естетског односа према ликовним уметничким делима у галеријама и музејима; Дидактичко-методичке одреднице васпитно-образовног рада музејског педагога; Методичко компоновање питања и задатака у функцији упознавања уметничких дела; Методички поступци и технике сценске игре у доживљавању и разумевању уметничких дела; Едукативни програми за децу у музејима - претпоставке и могућности; Играонице и радионице као облик музејске педагошке делатности.

Вежбе Израда и презентација семинарског рада. Посета музејима, припрема и организација педагошких радионица. Израда пројеката истраживања, педагошког материјала, водича и педагошких публикација. Праћење и вредновање педагошке делатности музеја.

Литература *Обавезна литература*: 1. Milutinović, J. (2003). *Humanistički pristup vaspitno-obrazovnoj ulozi muzeja*. Novi Sad: Savez pedagoških društava Vojvodine; Vršac: Viša škola za obrazovanje vaspitača; 2. Милутиновић, Ј., Гајић, О., & Клеменовић, Ј. (2008). Музеји као центри учења: Уметничка дела у функцији развоја перцепције и дечјег стваралаштва. У Б. Кулић & Ђ. Рандацо (Ур.), *Осети уметност: интеркултурално искуство у музејској едукацији*, 119–265. Нови Сад: Галерија Матице српске; *Допунска литература*: 1. Gajić, O., & Milutinović, J. (2011). Museums as Learning Centers: Pluralism of Theoretical-Methodological Paradigm. *The New Educational Review*, 25(3), 290–300; 2. Милутиновић, Ј. (2008). Учење у музеју у светлу Гарднерове теорије вишеструких интелигенција. *Рад Музеја Војводине*, 50, 333–338.

Образовање за људска права и демократију

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: нема

Циљ предмета: упознавање са основним појмовима, приступима и моделима промовисања и заштите људских права и демократских вредности у систему васпитања и образовања; стицање знања о повезаности остваривања људских права са демократизацијом образовног система те мотивисање студената за учешће у трансформацији образовних и других јавних установа у демократске.

Исход предмета: оспособљеност студената за разликовање основних појмова, приступа и модела промовисања и заштите људских права и остваривања демократских вредности; критичку анализу повезаности остваривања људских права са демократизацијом образовног система; критички избор начина за активно учешће у трансформацији образовних и других јавних установа у демократске.

Садржај предмета Теоријска и практична настава Дискурс људских права у образовању и демократизација образовања; Међународни и национални документи о људским правима и образовању за демократију; Теоријски приступи и програмски модели образовања за демократију и људска права; Програми образовања за људска права и демократију у образованом систему Србије; Школа и заједница у контексту неговања демократских вредности и поштовања људских права; Зашто промишљати демократију у школи на свим нивоима и међу свим учесницима образовног процеса?; Зашто и како демократизовати живот и рад школе?; Школа као заједница која учи.

Литература: основна:

- *Разумевање људских права*: приручник о образовању за људска права (2005) Београд : Минист. за људска и мањинска права СиЦГ : Београдски центар за људска права.
- Клеменовић, Ј. (2010): Демократизација образовања кроз афирмисање концепта људских права и наставу грађанског васпитања, У Гајић, О. (ур.) *Европске димензије промена образовног система у Србији: Образовање у координатном систему европских интеграција* - Тематски зборник, књ. 6, Нови Сад : Филозофски факултет, Одсек за педагогију, стр. 89-108.

допунска:

- Гајић, О. (2011) *Грађанско образовање за демократију*, Нови Сад : Филозофски факултет.
- Јоксимовић, С. (2005) *Васпитање младих за демократију*, Београд: ИПИ.
- Анђелић, Н. (2008) *Кратка повјест људских права*, Сарајево: Центар за људска права Универз.

Увод у омладински рад у заједници

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: нема

Циљ предмета

-Упознавање теорија о социјалном образовању и разноврсних контекста омладинског рада; - Препознавање формалног, неформалног и информалног образовања у Европи; -Усвајање теоријских знања и практичних вештина у раду са конфликтима; - Стицање знања и развој компетенција потребних за индивидуални и групни рад са младима на личном и социјалном развоју, самопоуздању, развијању вредности и ставова те комуникацији и узимању активног учешћа у заједници; - Упознавање са концептима људских права и поштовање различитости у раду са младима;

Исход предмета

- Компетенције за развојни рад са младима у заједници користећи методе неформалног и информалног образовања и социјалног образовања; - Осмишљавање креативног провођења слободног времена младих, превенција и сузбијање ризичног понашања и креативно решавање проблема и конфликта кроз информално образовање; - Способност да се разумеју различите теорије и њихов утицај на деловање младих људи у различитим окружењима омладинског рада; - Деловање и професионални рад уз поштовање равноправности и демократских вредности и промовисања концепта људских права и различитости у раду са младима.

Садржај предмета

Теоријска настава: - Дефиниција омладинског рада у заједници; - Упознавање са социјалним, неформалним и информалним образовањем; - упознавање са младим људима у заједници; - улога омладинских радника у заједници; значај локалне културе; - увод у самосвесност; - искуствено учење; заштита деце;

- Дефинисање и разумевање конфликта на микро и макро нивоу; - Лични приступи конфликту и разликама, разумевање опажања и предрасуда; - развијање знања, вештина и ставова за креативан рад на прихватању разлика; Демократичност и отвореност образовних институција; - Теоријски приступи и модели образовања за демократију и људска права; - Друштвена заједница у контексту неговања демократских вредности и поштовања људских права.

Литература

-Andevski, M. – Gajić, O. – Budić, S. (2012): *YOUTH WORK IN SEARCHING FOR IDENTITY (Discourse of science and profession) / OMLADINSKI RAD U POTRAZI ZA IDENTITETOM (Diskurs nauke i profesije)*, Vršac: Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača.

- Huskins, J. (1996): *Quality work with young people. Developing social skills and diversion from risk. A handbook for those working with young people, youth workers, teachers, managers and trainers*, Bristol. ;

- Марковић, Д. (уред.) (2005): *Неформално образовање у Европи*. Корак ка препознавању неформалног образовања у СЦГ, Београд: Група „Хајде да...“;

Партнерство породице и васпитно-образовне институције

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: нема

Циљ предмета: стицање знања о релевантним теоријским, истраживачким и практичним аспектима сарадње породице и васпитно-образовне институције; упознавање са стратегијама успостављања партнерског односа између породице и васпитно-образовне институције; оспособљавање за успостављање квалитетне комуникације и добрих сарадничких односа са родитељима.

Исход предмета: оспособљеност за теоријско, истраживачко и практично деловање у области унапређења сарадње породице и васпитно-образовне институције; примена стечених знања у креирању услова за партнерско деловање породице и васпитно-образовне институције; оспособљеност за успостављање квалитетне комуникације и добрих сарадничких односа са родитељима.

Садржај предмета

Теоријска и практична настава:

Екосистемски и приступ у сагледавању односа између породице и васпитно-образовне институције. Сарадња породице и васпитно-образовне институције у светлу друштвених и образовних промена. Сарадња породице и васпитно-образовне институције у оквирима различитости - компатибилност и противречности у односу. Традиционални и савремени модели повезивања породице и васпитно-образовне институције – од сарадање ка партнерству. Партнерство као однос међузависности. Претпоставке за грађење, одржавање и унапређивање партнерског односа - заједнички интерес, подељена одговорност, очекивања, мотивација, комуникација. Методички аспекти сарадње са родитељима - планирање, програмирање, реализација и вредновање. Облици, методе и садржаји сарадње са родитељима. Рад са родитељима деце са посебним потребама (даровити, проблеми у понашању, тешкоће у развоју). Рад на педагошком образовању родитеља. Могућности активног укључивања родитеља у живот и рад васпитно-образовне институције. Специфичности педагошко-саветодавног рада са породицом. Комуникацијске вештине у раду са родитељима.

Литература:

обавезна:

1) Зуковић, С. (2012). Однос између породице и школе: од сарадње ка партнерству. У: О. Гајић (ур.) *Квалитет образовног система Србије у европској перспективи*, књига 2, (219-230). Нови Сад: Филозофски факултет. 2) Половина, Н. (2011). *Породица у системском окружењу*. Београд: Институт за педагошка истраживања. 3) Половина, Н., Богуновић, Б. (ур.) (2007). *Сарадња школе и породице- претпоставке, тешкоће и могућности*. Београд: Институт за педагошка истраживања.

допунска:

1) Epstein, J. L., Sanders, M. G. (2002). *Family, School, and Community Partnerships*. In: M.H. Bornstein (Ed.) *Handbook of Parenting*, Second edition, Vol. 5, 407-437, New Jersey, London. 2) Wright, K., Stegelin, D. A. (2003). *Building School and Community Partnerships Through Parent Involvement*. New Jersey: Pearson Education. 3) Barbour, C. et al. (2005). *Families, Schools and Communities. Building Partnerships for Educating Children*. New Jersey: Pearson Education.

Дечја игра и стваралаштво

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: нема

Циљ предмета: упознавање са савременим тумачењем стваралаштва уз разумевање повезаности ових процеса са дечјом игром; упознавање особености васпитно-образовног процеса који се погодује игри и стваралаштву; разумевање психолошке позадине симболичких игара, њихове социокултурне условљености те различитих начина за подстицање игара маште или улога.

Исход предмета: оспособљавање студената за преиспитивање процеса заједничких дечјој игри и стваралаштву; разликовање васпитно-образовног процеса који доприноси развоју стваралаштва; идентификовање психолошке позадине симболичке игре и социокултурних услова који јој погодују уз оспособљавање за израду предлога организованог подстицаја различитим играма маште или улога у институционалним условима.

Садржај предмета

Теоријска и практична настава

Савремена схватања о стваралаштву као општем људском својству заснованом на унутрашњој мотивацији и арационалним менталим процесима; улога средине у испољавању и/или спречавању развоја стваралачких потенцијала; теорија игре и уметности Вићентија Ракића; однос стваралаштва и дечје игре; порекло дечје игре – различите теорије дечје игре; игра и адаптација; игра и флексибилност; игра и уобразиља; игра и свет симболичке комуникације; структурна обележја симболичке игре: илузорни план; правила игре; култивисање дечје игре и развој стваралачких способности; дечја игра и стваралаштво у савременим васпитно-образовним установама; педагогијација игре и стваралаштва.

Литература:

основна: Бјерквол, Јун-Руар (2005). *Надахнуто биће: дете и песма, игра и учење*, Београд: Плато; Марјановић, А (1987). Савремена схватања о стваралаштву, *Предшколско дете*, 17(1-4), 113-32; Ељкоњин, Д. Б. (1984). *Психологија дечје игре*. Београд: ЗУНС, 63-150, 171-276; Митровић, М. (1988). О симболичкој игри детета. *Симболичка игра и стваралаштво* (237-273), Београд: ЗУНС.

допунска: , В. (1979). *Васпитање игром и уметношћу*, Параћин: Библиотека „Др. В. Ракић“; Дуран, М. (1988). Симболичка игра дјете у различитим социокултурним условима. *Симболичка игра и стваралаштво* (11-49), Београд: ЗУНС; Граорац, И. (1987) Игра и комуникација, *Живот и школа*, 36(4), 281-297; Ракић Крњаја, Ж. (2010). Игра, стваралаштво, отворени васпитни ситем: шта их повезује? *Настава и васпитање*, 59 (2), 264-276; Мијаиловић, Г. (2012). *Игра у предшколском курикулуму*, Београд: Задужбина Андрејевић.

Дечја штампа и слика пожељног детета

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: нема

Циљ предмета

- Упознати студенте са развојем и педагошком физиономијом српских листова за децу од настанка до данас.

Исход предмета

- Обучити студенте да увиђају и анализирају слику света која се појединим листовима посредује деци и да читају и тумаче педагошке интенције имплицитног васпитача у дечјим листовима у погледу моделовања слике пожељног, односно идеалног детета у појединим историјским епохама, све до савременог доба.

Садржај предмета

Карактер и васпитна интенција српских листова за децу у јужној Угарској од 1865-1914. године, имплицитна слика идеалног детета у том периоду, основне васпитне интенције у српским дечјим листовима у међуратном периоду и педагошка физиономија и главне васпитне поруке у листовима за децу у другој половини XX. века, у периоду социјалистичке Југославије. Васпитни лајтмотиви у појединим периодима (култ ратништва, жртвовања за отаџбину, култ оданости вођи и подаништва, стереотипни мушко-женски свет, патријархално структурисана слика света, одсутност детета као вредности по себи и др.). Неки позитивни, модернизацијски елементи у појединим листовима за децу (Змајев „Невен“). Почети дечје штампе у Европи. Први листови за децу у Срба у јужној Угарској. Слика пожељног детета у српским листовима за децу у јужној Угарској у периоду 1865-1914. „Пријатељ Србске Мladeжи“. „Радован“. „Голуб“. „Споменак“. Родољубље. Култ војника. Култ жртве. Косово и његова освета. Релативна вредност детета. Змајев „Невен“ и рађање детета. Еколошко васпитање у „Невену“. Међуратни период. Култ оца – краља – вође. Југословенство и његово очување. Послератни период. Социјалистички патриотизам. Титов култ. Пионири. Полетарац. Змај. Кекец. Некритичност и недемократичност имплицитног васпитача. Имплицитни васпитач у листовима за децу. Дечја књижевност и њена друштвена улога. Васпитање за демократију и толеранцију у листовима за децу.

Литература

1. Азар, П. (1970). *Књиге дјеца и одрасли*. Загреб : Stylos
2. Шевић, М. (1911). *Дечја књижевност српска/ Оглед историјскога прегледа*. Нови Сад : Електрична штампа учитељскога д.д. „Натошевић“
3. Данојлић, М. (1979). *Друштвена улога дечје књижевности*. Нови Сад: „Летопис Матице српске“
4. Сориано, М. (1980). *Књижевност за омладину и њена васпитна примена, Детињство*, Нови Сад, бр.2
5. Спевак, З. *Педагошка вредност српских листова за децу у Војводини од 1865-1914. године* -магистарски рад
6. Жене и деца, Србија у модернизацијским процесима XIX и XX века (2006). Београд : Хелсиншки одбор за људска права у Србији

Припрема деце за полазак у школу

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: нема

Циљ предмета: разумевање функција припремног предшколског програма; продубљивање сазнања студената о развојним специфичностима деце пред полазак у школу, стратегијама и поступцима припремања у институционалним условима са посебним освртом на почетно писање, читање и рачунање; упознавање садржаја и облика сарадње породице, предшколске установе и школе у припреми деце, те различитих инструмената којима се утврђује готовост деце, припремљеност установа, мотивација и очекивања родитеља.

Исход предмета: оспособљавање студената за процену развојних достигнућа шестогодишњака и избор одговарајућих стратегија и поступака којима се подстицајно делује у свим сферама развоја, посебно у оквиру припреме за почетно писање, читање и рачунање; критичку анализу садржаја и облика сарадње породице, предшколске установе и школе у припреми деце; примењивање и даље усавршавање педагошких инструмената за процењивање готовости деце, утврђивање нивоа припремљености установа, мотивације и очекивања родитеља.

Садржај предмета

Теоријска и практична настава: спремност детета за школу или спремност школе за дете.; општа и посебна припрема деце за школу; зрелост или готовост за школу и проблем акцелерације; услови за достизање телесне готовости за полазак у школу; социјална и емоционална готовост за полазак у школу; комуникативност и стваралаштво као показатељи готовости; интелектуална готовост за школу и значај откривачких активности; припрема деце најстарије васпитне групе за писање и читање; мотивациона готовост за полазак у школу и припремање деце за школски ред и дисциплину; улога игре у припремању деце за школу; сарадња вртића са породицом и школом у припреми деце за школу; транзициони модели и њихови бенефити; проблеми процене зрелости за школу посебно са децом из маргинализованих група; значај тимског приступа у раду са децом са додатном образованом подршком на прелазу из вртића у школу.

Литература: обавезна: Каменов, Е. (2006). *Васпитно-образовани рад у припремној групи*, Нови Сад: Драгон; Клеменовић, Ј. (2009). Сарадња предшколске установе са породицом у припреми деце за полазак у школу. *Педагошка стварност*, 55(3-4), 398-411; Пешикан, А., Ивић, И. (2009) *Образовањем против сиромаштва: Анализа утицаја увођења припремног предшколског програма*, Београд: Министарство просвете РС.

допунска: Сатнисављевић-Петровић, З. (2011). *Дисконтинуитет у васпитању између вртића и школе*, Ниш: Филозофски факултет Универзитета у Нишу; Антропова, М. В., Кољцова, М. М. (1986). *Психофизиолошка зрелост деце*, Београд : ЗУНС; Товиловић, С., Бауцал, А. (2007). *Процена зрелости за школу*, Београд: Центар за примењену психологију.

Увод у упоредно проучавање романских језика

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: уписане мастер академске студије

Циљ предмета

Упознавање студената са основним одликама савремених романских језика као и са језичким процесима који су утицали на њихово обликовање.

Исход предмета

Студенти су усвојили основна знања о савременим романским језицима као и о основним језичким процесима који су утицали на њихово обликовање.

Садржај предмета

Теоријска настава

Романски језици данас: карактеристике и подела. Италски, галски, иберски и балкански романитет. Романитет у Алпима. Услови за настанак данашњих романских језика: ширење и раслојавање латинског језика. Appendix Probi. Средњовековни глосари. Реконструкција. Акценат. Одступања акцента у романским језицима. Промене латинског фонолошког система у романским језицима. Самогласници. Дифтонзи. Синкопа. Самогласници у хијатусу. Дифтонгација. Протетички вокал. Сугласници: иницијални, медијални, финални. Соноризација и ленизација. Прва палатализација као панроманска појава. Сугласничке групе. Семантичке иновације. Спољни утицаји на латински речник. Сачувани лексикални фонд у романским језицима. Пропадање падежног система. Личне наглашене и ненаглашене заменице. Члан. Безлични глаголски облици: инфинитив, герундијум, герундив, партицип презента, пасивни партицип перфекта. Глаголске синтетичке и аналитичке форме. Избор помоћног глагола *esse / habere*.

Практична настава : Вежбе

Читање и анализа кратких текстова на савременим романским језицима (италијански, француски, шпански, португалски, румунски). Читање и анализа краћих старих текстова на романским језицима.

Литература

1. Вес, Р. (1970). *Manuel pratique de philologie romane*. Tome I. Paris : Éditions A.&J. Picard.
2. Вес, Р. (1971). *Manuel pratique de philologie romane*. Tome II. Paris : Éditions A.&J. Picard.
3. Скубиц, М. (1990). *Увод у романску лингвистику. Уџбеник за предмет Историја француског, шпанског, италијанског и румунског језика*. Нови Сад: Институт за стране језике и књижевности Филозофског факултета у Новом Саду. (лат.)
4. Драшковић, В. (1994). *Упоредна граматика романских језика. Фонетски развој, морфологија, текстови*. Нови Сад - Сремски Карловци: Издавачка књижарница Зорана Стојановића. (лат.)

Диференцијална дидактика

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: -

Циљ предмета

- Стицање темељних знања о категоријалним појмовима диференцијалне дидактике; - Усвајање савремених објашњења о плурализму разлика међу ученицима и о дидактичким одговорима на тај изазов; - Развијање критичког мишљења студената и способности за решавање професионалних проблема образовања у различитости и за различитост.

Исход предмета

По завршетку предмета студенти ће: - Владати категоријалним дидактичким појмовима и разумети најзначајније дидактичке идеје о диференцијацији образовања; - Бити оспособљени за критички и стваралачки приступ дидактичкој теорији и наставној пракси, као и за компетентно решавање проблема из домена образовања у различитости и за различитост; - Имати квалитетну основу за даље дидактичко образовање.

Садржај предмета

Теоријска настава

Правци развоја и научна структура савремене дидактике. Диференцијална дидактика као посебна дидактичка дисциплина. Основни истраживања индивидуалних разлика и различити приступи разликама. Расне, родне, етничке, културне, когнитивне, ефективне, конативне, мотивационе и друге разлике међу ученицима. Одељење: хомогено, хетерогено. Савремено схватање одељења као групе по свему неједнаких ученика. Дидактички одговор на плурализам разлика у настави: флексибилна диференцијација и индивидуализација наставе. Од принципа индивидуализације до индивидуализације као перманентне дидактичке иновације. Појам аутентичне индивидуализације наставе. Традиционални (прилагођавајући) и савремени, (развијајући) приступ индивидуализацији наставе. Дидактичке границе индивидуализације. Даровити ученици у школским условима. Специфичности и иновативне форме образовања даровитих. Појам инклузивног образовања. Различитост и образовање за све.

Литература

- Vaughn, S. Bos, C.S. Schumm, J.S. (2009). *Teaching students who are Exeptional, Diverse, and at Risk in general education classroom*. Boston, MA: Pearson Education Inc. Allyn and Bacon.
- Ђерманов, Ј. Ђукић, М. Костић, С. (2008). Princip multikulturnosti nastave – šta, zašto, kako, U: М. Олјача et al (Ur.odbor), *Multikulturalno obrazovanje*, 75-93, Novi Sad: Filozofski fakultet, Odsek za pedagogiju.
- Ђукић, М. (1995). *Дидактички чиниоци индивидуализоване наставе*. Н.Сад: Филозофски факултет.
- Ђукић, М., Ђерманов, Ј. (2011). Инклузивно образовање као педагошки проблем, У: Б. Јевтић, (Прир.), *Васпитање за хумане односе-проблеми и перспективе*, 279-290., Ниш: Филозофски факултет.
- Мандић, П. (1990). *Индивидуална комплексност и образовање*. Београд: Научна књига.
- Smith, T.E.C. Polloway, E.A. Patton, J.R. Dowdy, C.A. (2008). *Teaching students with special need in inclusive settings*. Boston, MA: Pearson Education Inc. Allyn & Bacon.

-допунска:

- Инклузивно образовање: Од педагошке концепције до праксе. (2011). М.Ољача и др. (Ур. одбор), Н.Сад: Филозофски факултет, Одсек за педагогију.
- Инклузивно образовање: Образовање за све. (2012). М.Ђукић и др. (Ур. одбор), Н.Сад: Филозофски факултет, Одсек за педагогију.

- Suzić, N. (2008). *Uvod u inkluziju*. Banja Luka: XBS.
- Хрњица, С. и др. (2000): *Школа по мери детета*, Београд: Филозофски факултет, Институт за психологију.